

УДК 330.3
JEL: F13; F20; F43
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-12-18-23>

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ СТРУКТУРНИХ ЗМІН

©2023 ГЕРАЩЕНКО М. В.

УДК 330.3
JEL: F13; F20; F43

Геращенко М. В. Конкурентоспроможність національної економіки в умовах структурних змін

Метою статті є аналіз конкурентоспроможності України під впливом структурних змін задля визначення слабких і сильних сторін національної економіки. На основі аналізу індексу глобальної конкурентоспроможності визначено, що у 2021 р. за рівнем глобальної конкурентоспроможності Україна повернулася на рівень 2013 р. і зайняла 54 позицію серед 64 країн. У періоді 2015–2018 рр. спостерігалася відносна стабільність позиції України на 59 місці, але вже у 2019 р. і 2021 р. країна демонструє підвищення рейтингових позицій. Аналіз складових оцінки рейтингу свідчить про те, що низька позиція України в рейтингу глобальної конкурентоспроможності у 2021 р. обумовлена недостатнім економічним розвитком. Адже Україна займає 54 позицію за елементом «економічні показники». При цьому найвищий показник спостерігається за елементом «ефективність бізнесу» (50 позиція в рейтингу). Необхідно зазначити, що вдалося покращити позиції щодо елемента «інфраструктура», за яким Україна посіла 51 місце, тоді як у 2020 р. займала 54 позицію. Визначено, що сучасне глобальне середовище характеризується значним рівнем цифровізації всіх сфер життєдіяльності. Аналіз конкурентоспроможності країни з точки зору використання інформаційно-комунікаційних технологій здійснено на основі індексу цифрової конкурентоспроможності країн, який складається з трьох субіндексів: знання; технології; готовність до майбутнього. Виявлено, що в період 2012–2021 рр. Україна мала найвищий рейтинг за показником «знання» порівняно з іншими складовими і у 2021 р. посіла 37 позицію, чим і покращила свій рейтинг порівняно з попереднім періодом. При цьому за складовими «технології» та «готовність до майбутнього» позиції в рейтингу є приблизно однаковими. Виокремлено слабкі та сильні сторони конкурентоспроможності України. Серед слабких сторін, які не дозволяють Україні посісти провідне місце в міжнародному рейтингу цифрової конкурентоспроможності, – значні інвестиційні ризики, недостатній рівень захисту інтелектуальної власності та рівень кібербезпеки. До сильних сторін віднесено: надання можливостей щодо започаткування та розвитку власного бізнесу; відносно висока швидкість інтернету; е-демократія та висока якість навчання.

Ключові слова: конкурентоспроможність, національна економіка, структурні зміни, індекс глобальної конкурентоспроможності, цифровізація, рейтинг, макроекономічна стабільність.

Рис.: 2. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 20.

Геращенко Микита Вадимович – аспірант кафедри виробничого та інвестиційного менеджменту, Національний університет біоресурсів і природокористування України (вул. Героїв Оборони, 15, Київ, 03041, Україна)

E-mail: gerashchenko07@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7617-4144>

UDC 330.3
JEL: F13; F20; F43

Gerashchenko M. V. Competitiveness of the National Economy in Conditions of Structural Changes

The article researches the competitiveness of the national economy in conditions of structural changes, the article's further aim is to define the strengths and weaknesses of the national economy. Based on the carried out analysis of the Global competitiveness index, it is determined that in 2021, in terms of global competitiveness, Ukraine returned to the level of 2013 and took the 54th position among 64 countries. During the period of 2015–2018, the relative stability of Ukraine's position at the 59th place is observed, in 2019 and 2021 the country demonstrates an increase in rating positions. The analysis of the rating's components of the ranking indicates that Ukraine's low position in the global competitiveness ranking in 2021 is due to insufficient economic development. After all, Ukraine occupies the 54th position according to the element «economic indicators». At this, the highest-rated indicator corresponds to the element «business efficiency» (the 50th position in the ranking). It should be noted that it was possible to improve the position regarding the element «infrastructure», according to which Ukraine took the 51st place, while in 2020 it was the 54th position. It is determined that the modern global environment is characterized by a significant level of digitization of all spheres of life activities. The analysis of the country's competitiveness from the point of view of the use of information and communication technologies is carried out on the basis of the Index of digital competitiveness of countries, which consists of three sub-indices: knowledge; technologies; readiness for the future. It is revealed that for the period 2012–2021, Ukraine had the highest ranking position on the «knowledge» indicator compared to other components and in 2021 took the 37th position, thus improving its ranking compared to the previous period. At the same time, according to the components «technology» and «readiness for the future», the positions in the ranking are approximately the same. The weaknesses and strengths of Ukraine's competitiveness are highlighted. Among the weaknesses that do not allow Ukraine to take a leading place in the international ranking of digital competitiveness are significant investment risks, an insufficient level of intellectual property protection and the present level of cyber security. Strengths include: providing opportunities to start and develop one's own business, relatively high Internet speed, e-democracy and high quality of education.

Keywords: competitiveness, national economy, structural changes, Global competitiveness index, digitalization, ranking, macroeconomic stability.

Fig.: 2. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 20.

Gerashchenko Mykyta V. – Postgraduate Student of the Department of Production and Investment Management, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine (15 Heroiv Oborony Str., Kyiv, 03041, Ukraine)

E-mail: gerashchenko07@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7617-4144>

На сучасному етапі питання глобальної конкурентоспроможності актуалізується у зв'язку з поглибленням міжнародних відносин і посиленням впливу глобальних викликів сьогодення. Зростання диспропорційності розвитку внаслідок структурних змін у національній економіці викликає необхідність пошуку ефективних інструментів та способів підвищення рівня конкурентоспроможності на світовому рівні.

На міжнародному рівні прийнято використовувати рейтинговий аналіз рівня конкурентоспроможності кожної країни, який дозволяє визначити сильні та слабкі сторони і сформуванати напрями вдосконалення тих чи інших складових. Зауважимо, що глобальний рейтинг конкурентоспроможності – це не лише зовнішня оцінка внутрішніх проблем, які існують в державі, а ще й можливість визначити переваги та недоліки національної економіки порівняно з іншими гравцями на світовому рівні.

Динамічний розвиток міжнародної економіки та процеси цифровізації обумовлюють потребу постійного моніторингу рівня національної конкурентоспроможності задля визначення ключових аспектів перебудови державної політики та вдосконалення функціонування бізнесу як основних джерел високого рівня національної конкурентоспроможності.

Питання конкурентоспроможності вивчалися вченими та залишаються актуальними до сьогодні. Значний внесок у розробку базових положень конкуренції зробили класики економічної науки: А. Сміт [1], Д. Рікардо [2], Й. Шумпетер [3], М. Портер [4] та інші.

Серед українських учених доцільно виокремити: В. Гейця [5], який сформулював ключові напрями підвищення рівня конкурентоспроможності економіки України; Я. Жаліла [6] та Б. Кваснюка [7], котрі досліджують кореляційні зв'язки між рівнем конкурентоспроможності та соціально-економічним розвитком країни; Д. Лук'яненка [8], який акцентує увагу на впливі процесів глобалізації на конкурентоспроможність.

Значна кількість праць науковців присвячена побудові національної стратегії щодо підвищення рівня конкурентоспроможності під впливом глобалізаційних процесів. Серед них можна виокремити наукові доробки О. Амоші [9], Л. Федулової [10], О. Шнипка [11] та інших.

Проте, незважаючи на значну кількість наукових досліджень теоретичного та практичного характеру щодо визначеної проблематики, питання конкурентоспроможності національної економіки в умовах структурних змін потребує більш глибокого дослідження.

Метою статті є аналіз конкурентоспроможності України під впливом структурних змін задля визначення слабких і сильних сторін національної економіки.

Рівень національної конкурентоспроможності залежить від ефективності використання сировин-

них ресурсів та енергоносіїв, розвитку депресивних галузей, підгалузей і регіонів, інвестування тощо. У зазначених напрямках і виявляються структурні зміни, які безумовно впливають на конкурентоспроможність національної економіки. На основі зазначеного можна стверджувати, що ефективність розвитку національної економіки залежить від структурних змін [12]. Адже національна економіка є системою економічних відносин між суб'єктами господарювання (які є резидентами даної країни) з приводу виробництва, обміну, розподілу та споживання для реалізації своїх економічних інтересів [13]. Так, недостатній рівень розвитку певних елементів системи призводить до її поступової зміни та негативних наслідків, які накопичуються в динаміці.

Аля того, щоб визначити рівень конкурентоспроможності національної економіки, недостатньо його кількісно оцінити. На нашу думку, необхідно використати рейтинговий підхід, який дозволяє визначити місце країни серед інших гравців на світовому рівні.

Для оцінки рівня глобальної конкурентоспроможності країни використовуються інструментарій, запропонований Інститутом менеджменту розвитку (*The IMD World Competitiveness Ranking*). Зазначений індикатор містить понад 300 показників, які згруповано за такими напрямками:

- ✦ ефективність уряду;
- ✦ інфраструктура;
- ✦ ефективність бізнесу;
- ✦ економічні показники.

Ефективність уряду включає оцінку «інституційної структури» на основі аналізу таких складових: кредитний рейтинг, верховенство права, рівень державних субсидій для суб'єктів господарювання, сприйняття корупції, залучення іноземних інвесторів, ефективність антимонопольного законодавства та боротьба з недобросовісною конкуренцією;

Ефективність інфраструктури оцінюється через демографічні показники, рівень та якість життя населення, рівень розвитку інфраструктури охорони здоров'я та вплив енергоємного виробництва на навколишнє середовище.

Ефективність бізнесу передбачає дослідження рівня захисту акціонерів, наявність і розвиток фондових бірж, умов для підтримки розвитку приватної ініціативи.

Економічні показники передусім ґрунтуються на порівняльних оцінках ВВП на душу населення, обсягах іноземних інвестицій тощо.

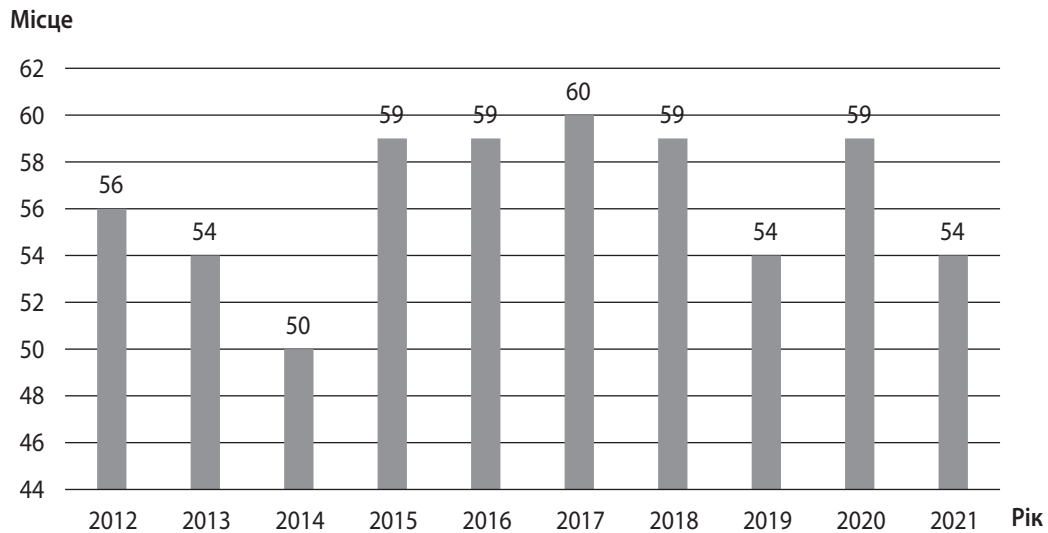
При цьому третину підсумкового рейтингу становлять сукупність певних даних, а інша частина складається з результатів опитування.

Щорічний рейтинг охоплює 64 країни, з яких значну частину складають країни Європи, Північна Америка, Азія. Слід зауважити, що європейські економіки щорічно займають першу десятку в рейтингу.

На основі аналізу індексу глобальної конкурентоспроможності можна виявити сильні та слабкі сторони розвитку національної економіки в глобальному середовищі.

Розглянемо зміни позиції України в глобальному рейтингу конкурентоспроможності (рис. 1).

конкурентоспроможності у 2021 р. обумовлена недостатнім економічним розвитком. Адже Україна займає 54 позицію за елементом «економічні показники». При цьому найвища позиція спостерігається за елементом «ефективність бізнесу» (50 позиція в рейтингу). Необхідно зазначити, що вдалося поліпшити

Рис. 1. Позиція України у світовому рейтингу конкурентоспроможності, 2012–2021 рр. (місце в рейтингу)

Джерело: побудовано автором за даними [14; 15].

Аналіз рейтингових позицій України за 2012–2021 рр. (див. рис. 1) демонструє, що у 2021 р. за рівнем глобальної конкурентоспроможності Україна повернулася на рівень 2013 р. і зайняла 54 позицію серед 64 країн. Порівняно з попереднім роком Україна втратила 5 позицій. Зауважимо, що за період 2015–2018 рр. спостерігається відносна стабільність позиції України – на 59 місці, а вже у 2019 р. і 2021 р. країна демонструє підвищення рейтингових позицій. На жаль, у 2022 р. і 2023 р. рейтинг України не визначався, оскільки в умовах війни неможливо отримати об'єктивної оцінки.

На наш погляд, доцільно розглянути та проаналізувати, які елементи індексу глобальної конкурентоспроможності визначили позицію України за період 2012–2021 рр. (табл. 1).

Аналіз складових оцінки рейтингу свідчить про те, що низька позиція України в рейтингу глобальної

позиції щодо складової «інфраструктура», за якою Україна посіла 51 місце, тоді як у 2020 р. займала 54 позицію.

Сучасне глобальне середовище характеризується значним рівнем цифровізації всіх сфер життєдіяльності. За останній період інформаційно-комунікаційні технології стали рушійною силою розвитку ключових сфер життя. Використання інноваційних цифрових рішень змінює підходи до ведення бізнесу, підвищує якість надання освітніх послуг, наукових досліджень, медицини, соціальних послуг, а також сприяє економічному зростанню, інноваційному розвитку та поліпшенню рівня та якості життя населення.

Зауважимо, що застосування інформаційно-комунікаційних технологій є стратегічним напрямом розвитку країни в умовах цифрової трансформації та одним із ключових чинників глобальної конкурентоспроможності.

Таблиця 1

Складові рейтингу конкурентоспроможності для України, 2012–2021 рр. (місце в рейтингу)

Складова	Рік						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ефективність уряду	59	57	59	59	54	58	53
Інфраструктура	48	50	53	53	52	54	51
Ефективність бізнесу	55	60	59	55	50	49	50
Економічні показники	60	60	55	58	56	54	54

Джерело: складено автором на основі: [14–16].

Тож, на нашу думку, важливим є аналіз конкурентоспроможності країни з точки зору використання інформаційно-комунікаційних технологій. На світовому рівні прийнято визначати індекс цифрової конкурентоспроможності країн, розрахований Інститутом менеджменту розвитку (*The IMD World Digital Competitiveness Ranking*). Зазначений показник дозволяє оцінити здатність і готовність економік країн світу використовувати інформаційно-комунікаційні технології як ключову рушійну силу трансформації бізнесу, уряду та суспільства загалом. Рейтинг за індексом цифрової конкурентоспроможності країн складається на основі поєднання даних, які формуються з відповідей на опитування керівників бізнесу та уряду, що забезпечує його об'єктивність і достовірність. Крім того, аналіз цифрової спроможності та готовності допомагає урядам і приватному бізнесу визначити головні напрями, на яких необхідно зосередити свій ресурсний потенціал і визначити найефективніші практики господарювання в умовах цифрової трансформації.

Структура індексу цифрової конкурентоспроможності передбачає визначення трьох субіндексів-складових (рис. 2):

- ✦ знання;
- ✦ технології;
- ✦ готовність до майбутнього.

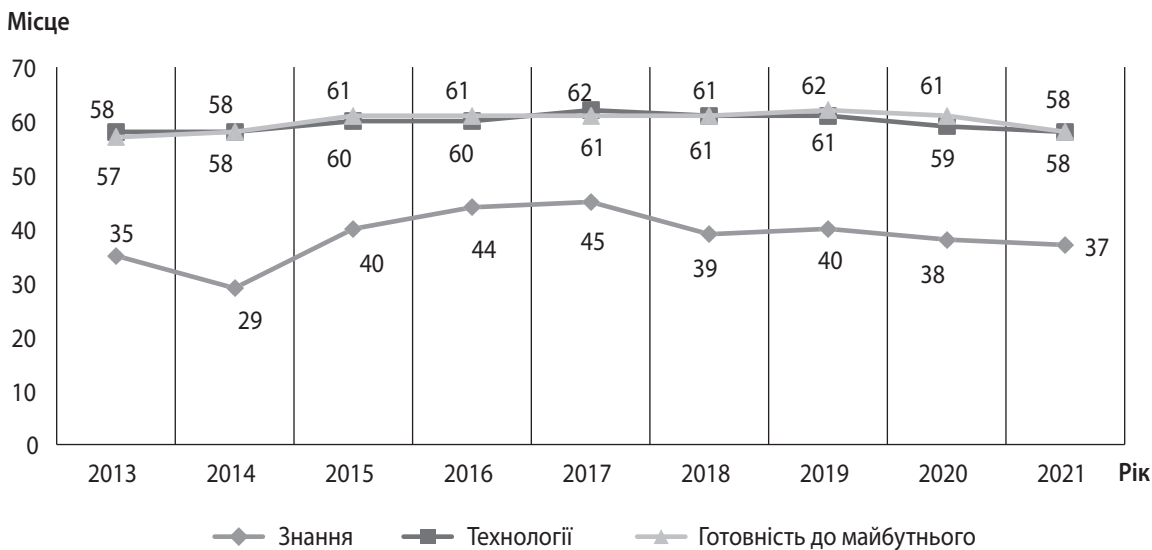

Рис. 2. Складові рейтингу цифрової конкурентоспроможності для України, 2012–2021 рр. (місце в рейтингу)

Джерело: побудовано автором за даними [17–19].

Зауважимо, що в період 2012–2021 рр. Україна мала найвищий рейтинг за показником «знання» порівняно з іншими складовими й у 2021 р. посіла 37 позицію, чим і поліпшила свій рейтинг порівняно з попереднім періодом. При цьому за складовими «технології» та «готовність до майбутнього» позиції в рейтингу є приблизно однаковими.

На думку експертів, серед слабких сторін, які не дозволяють Україні посісти провідне місце в міжнародному рейтингу цифрової конкурентоспроможності, є значні інвестиційні ризики, недостатній рівень захисту інтелектуальної власності та рівень кібербезпеки. До сильних сторін можна віднести: надання можливостей щодо започаткування та розвитку власного бізнесу, відносно висока швидкість інтернету, е-демократія та висока якість навчання [20, с. 17]. Безумовно, кожна країна має переваги та недоліки. При цьому для досягнення високого рівня конкурентоспроможності важливим є домінування перших.

Оцінка рівня національної конкурентоспроможності підтверджує низький рівень соціального-економічного розвитку, який спостерігається в Україні протягом тривалого періоду часу. Зазначене обумовлене низкою причин, серед яких найголовнішими є:

- ✦ неефективна діяльність державних інститутів, що призвело до порушення принципу верховенства права, значного рівня корупції, недостатнього рівня захисту прав власності;
- ✦ неефективна робота фінансової сфери, яка проявляється в низькому рівні надійності банківської системи та недовірі до неї, відсутності або нерозвиненості фондових бірж;

- ✦ макроекономічна нестабільність – неефективна кредитна політика, високі темпи інфляції, значний рівень безробіття;
- ✦ недостатній рівень розвитку сфери охорони здоров'я – низький рівень доходів населення та значна диспропорційність їх розподілу, нерозвинена інфраструктура, наслідком якої є скорочення тривалості та якості життя.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного аналізу можна підсумувати, що національна конкурентоспроможність інтегрує в собі здатність і готовність певної країни позиціонувати себе на світовому рівні як повноправного гравця. Для цього вкрай важливим є створення сприятливих умов внутрішнього середовища для підтримки та розвитку ключових складових глобальної конкурентоспроможності. Адже Україна є країною можливостей для реалізації потенційних можливостей задля майбутнього розвитку. Питання полягає в ефективному використанні наявного природо-ресурсного потенціалу та спрямуванні його за відповідною траєкторією розвитку.

Використання міжнародних рейтингів дозволяє визначити та проаналізувати досягнення та недоліки, рівень невикористаного потенціалу порівняно з іншими гравцями глобального світу. Аналіз рейтингових оцінок у динаміці дозволяє покроково оцінити ефективність заходів державної політики, вплив зміни зовнішньої політики на здатність і готовність країни конкурувати на міжнародному рівні.

Аналіз національної конкурентоспроможності в умовах структурних змін підтвердив необхідність пошуку ефективних механізмів щодо підвищення її рівня. Результати дослідження рейтингу глобальної конкурентоспроможності України свідчать про постійне коливання позицій України, що підтверджує наявність спроб вдосконалити внутрішню політику держави, але на основі застосування застарілих методів та неефективних інструментів. Доказом зазначеного є позиції України в рейтингу цифрової конкурентоспроможності за такими елементами, як «технології» та «готовність до майбутнього», котрі визначають перспективи розвитку країни. Адже на сучасному етапі інформаційно-комунікаційні технології та людський капітал є джерелом конкурентоспроможності будь-якої країни.

Тож для підвищення рівня глобальної конкурентоспроможності національної економіки в умовах структурних змін необхідним є вдосконалення державної політики на основі: підвищення ефективності діяльності антикорупційних органів та органів державної влади на основі цифровізації; досягнення макроекономічної стабільності через підвищення кредитного рейтингу шляхом ефективного управління державним боргом; створення стимулів для розвитку людського капіталу шляхом формальної та неформальної освіти. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Smith A. An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations. University of Chicago Press, 1977. 1152 p.
2. Ricardo D. The Principles of Political Economy and Taxation. Dover Publications, 2004. 320 p.

3. Schumpeter J. A. Theory of Economic Development. Routledge, 1980. 320 p.
4. Porter M. E. On Competition. Harvard Business Review Press, 2008. 576 p.
5. Геєць В. М., Семиноженко В. П., Кваснюк Б. Є. Стратегічні виклики XXI століття суспільству та економіці України : у 3-х т. Київ : Фенікс, 2007.
6. Конкурентоспроможність економіки України в умовах глобалізації : монографія / за заг. ред. Я. А. Жалила. Київ : Знання України, 2005. 388 с.
7. Конкурентоспроможність національної економіки / за ред. Б. Є. Кваснюка. Київ : Фенікс, 2005. 495 с.
8. Лук'яненко Д. Г. Інвестиційний глобалізм: сучасні проблеми економічних досліджень. *Ринок цінних паперів України*. 2002. № 5–6. С. 17–21.
9. Амоша О., Збарська Л. Конкурентоспроможність вітчизняного промислового виробництва та проблеми вступу України до світової організації торгівлі. *Вісник Тернопільської академії народного господарства*. 2002. Вип. 8. Ч. 2. С. 70–73.
10. Інноваційний розвиток економіки: модель, система, управління, державна політика / за ред. Л. І. Федулової. Київ : Основа, 2005. 550 с.
11. Шнипко О. С. Якість та конкурентоспроможність як утопічні ознаки української економіки. *Економіка та держава*. 2011. № 6. С. 4–6. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/6_2011/3.pdf
12. Структурні зміни та економічний розвиток України : монографія / за ред. Л. В. Шинкарук. Київ, 2011. 696 с.
13. Старостіна А., Прушківська Е. Економічний зміст поняття національної економіки та її структури в умовах економічної нестабільності. *Економіст*. 2013. № 6. С. 29–32.
14. The World Competitiveness Center / International Institute for Management Development. URL: <https://www.imd.org/centers/wcc/world-competitiveness-center/>
15. IMD World Digital Competitiveness Ranking 2017. URL: https://www.aik-invest.hr/wp-content/uploads/2018/01/world_digital_competitiveness_yearbook_2017.pdf
16. IMD World Competitiveness Booklet 2020. URL: <https://imd.cld.bz/IMD-World-Competitiveness-Yearbook-2020/115/#zoom=z>
17. IMD World Competitiveness Ranking 2021. URL: https://cedakenticomedia.blob.core.windows.net/cedamediacontainer/kentico/media/researchcataloguedocuments/pdfs/wcy2021_imd-ranking_2021.pdf
18. IMD World Competitiveness Yearbook 2019. URL: https://www.nesdc.go.th/article_attach/article_file_20191114160558.pdf
19. World Digital Competitiveness Ranking 2021. URL: <https://www.imd.org/centers/world-competitiveness-center/rankings/world-digital-competitiveness/>
20. Конкурентоспроможність України 2020–2021: інформаційний огляд та ситуаційний аналіз / Департамент розвитку електронних комунікацій. Київ, 2021. 71 с.

Науковий керівник – Шинкарук Л. В., доктор економічних наук, професор, член-кореспондент Національної академії наук України, професор кафедри «Виробничий та інвестиційний менеджмент» Національного університету біоресурсів і природокористування (м. Київ)

REFERENCES

- Amosha, O., and Zbarska, L. "Konkurentospromozhnist vitchyznianoho promysloвого výrobnystva ta problemy vstupu Ukrainy do svitovoi orhanizatsii torhivli" [Competitiveness of Domestic Industrial Production and Problems of Ukraine's Accession to the World Trade Organization]. *Visnyk Ternopil'skoi akademii narodnoho hospodarstva*, vol. 2, no. 8 (2002): 70-73.
- Heiets, V. M., Semynozhenko, V. P., and Kvasniuk, B. Ye. *Stratehichni vyklyky XXI stolittia suspilstvu ta ekonomitsi Ukrainy* [Strategic Challenges of the 21st Century to the Society and Economy of Ukraine]. Kyiv: Feniks, 2007.
- "IMD World Competitiveness Booklet 2020". <https://imd.cld.bz/IMD-World-Competitiveness-Yearbook-2020/115/#zoom=z>
- "IMD World Competitiveness Ranking 2021". https://ceda-kenticomedia.blob.core.windows.net/cedamediacontainer/kentico/media/researchcataloguedocuments/pdfs/wcy2021_imd-ranking_2021.pdf
- "IMD World Competitiveness Yearbook 2019". https://www.nesdc.go.th/article_attach/article_file_20191114160558.pdf
- "IMD World Digital Competitiveness Ranking 2017". https://www.aik-invest.hr/wp-content/uploads/2018/01/world_digital_competitiveness_yearbook_2017.pdf
- Innovatsiinyi rozvytok ekonomiky: model, systema, upravlinnia, derzhavna polityka* / L. I. Fedulova (ed.) [Innovative Development of the Economy: Model, System, Management, State Policy]. Kyiv: Osnova, 2005.
- Konkurentospromozhnist ekonomiky Ukrainy v umovakh hlobalizatsii* / Ya. A. Zhalilo (ed.) [Competitiveness of the Economy of Ukraine in the Conditions of Globalization]. Kyiv: Znannia Ukrainy, 2005.
- Konkurentospromozhnist natsionalnoi ekonomiky* / B. Ye. Kvasniuk (ed.) [Competitiveness of the National Economy]. Kyiv: Feniks, 2005.
- Konkurentospromozhnist Ukrainy 2020-2021: informatsiinyi ohliad ta sytuatsiinyi analiz* [Competitiveness of Ukraine 2020-2021: Information Review and Situational Analysis]. Kyiv: Departament rozvytku elektronnykh komunikatsii, 2021.
- Lukianenko, D. H. "Investytsiinyi hlobalizm: suchasni problemy ekonomichnykh doslidzhen" [Investment Globalism: Modern Problems of Economic Research]. *Rynok tsinnykh paperiv Ukrainy*, no. 5-6 (2002): 17-21.
- Porter, M. E. *On Competition*. Harvard Business Review Press, 2008.
- Ricardo, D. *The Principles of Political Economy and Taxation*. Dover Publications, 2004.
- Schumpeter, J. A. *Theory of Economic Development*. Routledge, 1980.
- Shnytko, O. S. "Yakist ta konkurentospromozhnist yak utopichni oznaky ukraïnskoi ekonomiky" [Quality and Competitiveness as Utopian Features of the Ukrainian Economy]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 6 (2011): 4-6. http://www.economy.in.ua/pdf/6_2011/3.pdf
- Smith, A. *An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations*. University of Chicago Press, 1977.
- Starostina, A., and Prushkivska, E. "Ekonomichniy zmist poniattia natsionalnoi ekonomiky ta yii struktury v umovakh ekonomichnoi nestabilnosti" [Economic Content of the National Economy Definition and Its Structure in Conditions of Economic Instability]. *Ekonomist*, no. 6 (2013): 29-32.
- Strukturni zminy ta ekonomichniy rozvytok Ukrainy* [Structural Changes and Economic Development of Ukraine]. Kyiv, 2011.
- "The World Competitiveness Center". International Institute for Management Development. <https://www.imd.org/centers/wcc/world-competitiveness-center/>
- "World Digital Competitiveness Ranking 2021". <https://www.imd.org/centers/world-competitivenesscenter/rankings/world-digital-competitiveness/>